

3.Методологична база и генезис на финансите и финансовия мениджмънт

Еволюцията на икономическата наука в частност на финансите и финансовия мениджмънта преминава през различни етапи :

➤ Меркантилна (счетоводна) школа:

- Човешкото общество е едно цяло, чието функциониране се изразява във взаимно оказване на услуги, които пораждат задължения;
- Стопанските отношения между индивидите се свеждат до процесите на "даване и вземане", но в рамките (правилата) определени от християнската църква;
- През средните векове църквата има отрицателно отношение към теорията и практиката на лихвените операции;
- Св. Тома Аквински - концепцията за "забрана на лихварската злоупотреба,, - предоставянето на пари под форма на кредит и получаването на печалба от това се осъжда остро от църквата, защото парите не се третират като производителен капитал;
- Това учение отговаря на затворено-натуралния характер на средновековното стопанство, на социалния и държавен строеж на тогавашното общество;

- Организацията на обществото почва да се променя под натиска на новите идеи и новия дух, който обхваща човечеството;
- Предоставянето на материални ценности от един стокопроизводител на друг за временно разпореждане и производствено използване е нормално (морално) взаимоотношение;
- Лихвата по търговските (производствените) кредити се възприема като естествено явление
- Меркантилистите - въвеждат в науката изучаването на цената като основен феномен, въвеждат понятието за стойността на богатата;
- Теорията за лихвените отношения - за пръв път се прилага се критерий за доходността при инвестиране в банковото дело;
- Определянето на нормата на лихвата спрямо величината на предоставения лихварски капитал се третира като изходния показател на тогавашния търговско - лихварски капитализъм;
- Стойността на парите във времето и методи на сложно олихвяване и дисконтиране;
- Финансовото изследване ползва относителни показатели - нормата на доходност (ефективност) е приета като първи относителен показател.

➤ **Финансова (индустриална) школа:**

- Индустрията в Северна и Централна Европа през XVI - XVII век – тъкачния стан, парния двигател, струг със супорт;
- Жан Треншен - геометричната прогресия в сложно лихвените изчисления;
- Симон Стивин - дефиниции за простата и сложна лихва, таблици за определяне на лихвата, основите на определянето на чистата (нетната) настояща стойност на капитала, лихвата - норма на дисконтиране при финансовите операции;
- Дж. Додсън - разширява обхвата на таблиците за сложната лихва, като ги допълва с таблици за анюитети;
- XIX век в САЩ и Европа - прилагане на лихвените изчисления в застрахователното дело и при определяне на нормата на възвращаемост на ценни книжа, през последните десетилетия на века опити за прилагане на дисконтовите изчисления при оценка на инвестиционни проекти в промишлеността;

- Противоречие - разширяващата се дискусия в Политическата икономия между привържениците на еволюционното развитие на обществото, представящи маржиналната теория на стойността (А.Маршал, Бьом Баверк и др.) и привържениците на революционното развитие, представящи трудовата теория на стойността (К.Маркс и др.);
- Развитие на финансите - Ъруинг Фишер - принцип на максималната настояща стойност, принцип на доминиране на приходите над разходите, принцип на сравнителните предимства, принцип на маржиналната норма на доходност над разходите;
- Джон Кейнс - изхожда от понятието за бъдещите доходи от инвестицията и на тях противопоставя цената на предлагането на капиталовия актив, пределната ефективност от капиталовия актив е отношението между очаквания доход от него и цената на предлагането му;
- П.Самуелсън - доразвива разгледаните постановки, като формулира критерия за вътрешна норма на дохода при финансовата оценка на инвестициите.

➤ **Интегрирани методи на (ди)сконтовия анализ:**

- Показателите в счетоводните отчети не съответстват на икономическата концепция за стойността на парите във времето;
- Счетоводния принцип за независимите отчетни периоди не отговаря на реалните (в икономическо отношение) периоди от време за изменение на стойността на видовете ресурси;
- Дж.Дийн - определяне на времето за възстановяване на инвестираните парични средства, което се представя чрез отношението на печалбата към вложения капитал;
- Дж.Куглан - повечето компании използват меркантилната норма за оценка на минали дейности и за решенията в бъдещето, включително за решенията по капиталовото бюджетиране, което е заблуда.

➤ **Съвременни различия между финансовото и счетоводното изследване:**

- Финансовото състояние на предприятието се определя на основата на данни от баланса и отчета за приходите и разходите. Оценката се идентифицира с величината на паричните потоци, а не със счетоводния обект - приходите и разходите;
- Определящ момент в оценката на финансовото състояние на предприятието на базата на паричните потоци е момента на получаване на паричната стойност на приходите и момента на парично изплащане;
- Финансовата пазарна стойност спрямо счетоводната историческа стойност;
- Финансите се базират на категорията истинска стойност на активите, която се определя от очакваните парични потоци като резултат от използването на активите;

➤ **Финансов модел за формиране на стопански резултат:**

1. Приходи от дейността
2. Разходи по дейността, продажбите и управлението
3. Печалба преди лихвите и данъците (т.1 - т.2)
4. Лихви по кредити
5. Печалба преди данъчно облагане (т.3 - т.4)
6. Корпоративно подоходно облагане
7. Печалба за вътрешнофирмено разпределение (т.5 - т.6)
8. Дивиденди за акционери (дялове за съдружници)
9. Капитализирана печалба (т.7 - т.8)

➤ **Счетоводен модел за формиране на стопански резултат:**

1. Приходи от дейността
2. Разходи по дейността, финансови разходи и извънредни разходи
3. Счетоводна печалба (т.1 - т.2)
4. Корпоративно подоходно облагане
5. Нетна (чиста) печалба (т.3 - т.4)
6. Дивиденди за акционерите (дялове за съдружниците)
7. Капитализирана печалба (т.5 - т.6)